

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *St. S.*

Cím: *A török barlangokban a budai Vár alatt*

Forrás: *Népszava*

Bp 1935 aug. 18

(Helv)

(Időv)

(Köt v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

551.44

Hely

Idő

"1935"

Személy

Helyszám

A török barlangokban a budai Vár alatt

Arról, hogy a budai Várhegy házsorai, uccái és terei alatt bizonytalan történelmi emlékü pincék húzódnak el, az utóbbi években ismételten hallottunk. Nem egy várbeli öregember emlékezett vissza ezekre az elfeledett katakombákra, amelyek legutoljára a nagy fillokszéraelőtti időben teljesítettek szolgálatot, mint kitűnő borpincék.

Abban az időben a budai hegyeket végeláthatatlan szőlők borították — ez volt a lakosság fő megélhetési forrása, de aztán jött a fillokszérea, hiába volt minden védekezés, elpusztultak a tőkék, odalett a gazdaság, hát persze, a pincékre sem volt többé szükség. Elfeledkeztek róluk. Most, hogy a figyelem mindinkább az idegenforgalmi érdekek felé terelődik, szükség van minden érdekes megmutatnivalóra, megkezdődött tehát Magyarországon az ismeretlen és elfeledett barlangok fölkutatása, életre keltése is. Hiszen ezek a földalatti labirintusok a természet vagy a történelem titokzatosságait árasztják magukból.

A barlangok „lelke“

Az I. kerületi előljáróság Szentháromság téri épületének pincéin át kezdődött meg ennek az elteme-

tett földalatti világnak a föltárása. Az érdeklődés annál jogosultabb volt, mert nyomban kiderült, hogy itt nemcsak jól kiépített pincék sorozata húzódik el, hanem a pincék alatt a természetes barlangüregek sorozata vonul el, több-kilométeres barlangsorozat. Ennek egy részét sikerült föltárni, ellátták villanyvilágítással és szombaton reggel mutatta be dr Kadics Ottokár egyetemi magántanár, a kutatás vezetője a sajtó képviselőinek.

Az előljáróság udvaráról számos lépcsőfokon át jutni le a mésztufatömegeken téglákból boltozott pincékbe, amelyeket egyébként valamikor „török pincéknek“ neveztek. Igen, ezeknek a pincéknek és az alattuk lévő barlangoknak a szerepe nem a borrházával kezdődött és azzal sem, hogy az úgynevezett régi jó időkben a mulatozó uraságok a vidám helyiségekből ezekbe a pincékbe vonultak le folytatni szórakozásukat, — ezeket a pincéket és barlangokat Buda török évszázada ismerte, hadi és polgári életében nyilván föl is használta.

Ebből a történelemből még nagyon kevés az ismeretes, pedig bizonyos, hogy a barlangok és pincék további föltárásával egyidejűen jó lesz fölkutatni a történelem pa-

tinás adatait is ezekhez a katakombákhoz, hogy ezzel „lelkük“ támadjon, borús árnyaik a képzeletet megragadva, valóban vonzzák majd az érdeklődőket. Nem is kétséges, hogy háborus időkben „bomba- és gázbiztos“ fedezékül szolgáltak, védőanyagait itt őrizhették és nem egy ilyen üreg lehetett történelmi tragédiák véres jeleneteinek tanuja. Beszélnek is egyről, amikor az egyesült keresztény hadak visszafoglalni készültek a törököktől a budai várat, a rejtélyes földalatti útvesztőkön át menekülni kezdett — a kincs, a vagyon. A törökök is, a keresztény katonák is ebben az egyben egyetértettek: a menekülő vagyonosokat lemészárolták és a kincseket elszákmányolták.

Az újabb nemzedékek mindebből csak legendatöredékeket vettek át és ha támadt valami kapcsolatuk ezekkel az üregekkel, csak annyi volt, hogy szeméjtüket, épület-törmelékeiket odahordták és ezekkel a törmelékekkel betöltték a barlangokat.

Hőforrások és patakok munkája

Kadics tanár volt az, aki 1931-ben fölismerte, hogy a pincék alatti üregsorozat nem emberi munkának az eredménye, természetes barlangokról van itt szó, azoknak ma még ismeretlen hálózatáról. A földtani intézet megbízásából megkezdte az összes várbeli épületek pincéinek a megvizsgálását és meg kellett állapítania, hogy ezeket a termé-

szetes üregeket 8–10 méter vastag mésztufaréteg választja el a pincéktől. Ezen a rétegen át vájt lépcsőkön jutnak el a barlangokba, amelyeket mindenütt széles szellőző nyílások kötnek össze a pincékkel. A szellőző nyílások valóban állandóan friss levegőt árasztanak a barlangokba. Ezek tehát emberi tartózkodásra alkalmas helyek, amelyeknek füstös falai és az itt-ott talált emberi és állati csontok bizonyítják, hogy emberek ott valóban állandóan tartózkodtak is. Némely helyen a szellőző nyílások folytatásaképpen a mélység felé kutakat is ástak a kőzetbe.

Hogyan keletkezett a geológiai idők során ez a vastag mésztufaréteg, amely valóságos védőburokkal vonja be a Várhegy gerincét? Helyenként gömbölyű, borsónagyságú mészkristályalakulatok, az úgynevezett pizzolitek mindent elmondanak: meszes hőforrások ősrégi munkájáról van itt szó. A feltörő forró víz a szabad levegőn elveszti szénavsartalmát és mésztartalma kiesapódik szivacsos szerkezetű mésztufa alakjában. A Várhegy dunai oldalának pincéiben még ott van az iszap- és homokréteg, amely azt mutatja, hogy valamikor ilyen magasan állott a Duna ártere, amelyen ezek a hordalékok lerakódtak. Megjegyzendő, hogy a Vérmező sem volt abban az időben olyan mélyen, a Várhegy és a Svábhegy között, ezeknek a barlangoknak a színvonalában domboz, hullámos terület volt. Erről a területről furakodtak a budai-hegység patakjai a mésztufaréteg alá és

vájták ki a kőzetben ezeket a most föltárás alatt lévő barlangüregeket. A szivargó víz pedig, mint minden hasonló barlangban, itt is fölidézte

a cseppkövesedés sajátos, kagylósvirágú kezdeteit.

Folytatják

Hasonló mésztufabarlang olyan méretekben, mint ahogy ez feltárára vár a Várhegy alatt, nincs még egy a világon. A feltárás munkájában elismerés illeti meg Duday Alajost, a kerület egykori előljáróját, Mottl János műszaki főfelügyelőt. A főváros a már feltárt és a törmelékektől megtisztított barlangokat átadta a Barlangkutató Társulatnak további feltárás végett. Itt

költséges eljárásról van szó és éreszben számítanak a látogató közönség anyagi támogatására.

A szombati látogatás során eljutottunk a még fel nem tárt részekig. Az Uri ucca irányában folyik a további kutatás, a kikapart törmelékek alól máris kibújnak eltemetett lépcsők, betömött szellőztetőnyílások, kutak és további barlangszajadékok. Messze kiterjedő labirintus, történelmi emlékekkel és tervezett barlangmúzeummal kétségkívül egyike lesz a főváros legérdekesebb nevezetességeinek. sz. s.